

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح استفساریه تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف
استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در
وزارت آموزش و پرورش»

مقدمه

طرح استفساریه تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش به شماره ثبت ۶۹۵ مورخ ۱۳۹۸/۱۰/۲ به تصویب کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی رسید. براساس طرح مذکور سازوکار دریافت حق الزحمه مشمولان تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ محل سؤال قرار گرفته است. متن استفساریه به شرح ذیل است:

متن طرح

آیا مشمولین تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش اصلاحی مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ که با آموزش و پرورش همکاری داشته و حقوق خود را از سرانه مدارس و مشارکت‌های مردمی (سازوکار مدیر مدرسه، انجمن اولیاء و مربیان، کارفرما، مؤسس یا شرکت‌های طرف قرارداد با آموزش و پرورش) دریافت کرده‌اند از جمله نیروهای خرید خدمات آموزشی، حق التدریسی غیرمستمر و پیش‌دبستانی و همچنین آموزشیاران و آموزش‌دهندگان مستمر نهضت سوادآموزی در قانون فوق‌الذکر، شامل استخدام در ماده الحاقی مصوبه ۱۳۹۷/۶/۱۳ (قانون فوق‌الاشاره) می‌شوند؟

پاسخ: بلی، مشمولین تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش اصلاحی مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ که با آموزش و پرورش همکاری داشته و حقوق خود را از سرانه مدارس و مشارکت‌های مردمی (سازوکار مدیر مدرسه، انجمن اولیاء و مربیان، کارفرما، مؤسس یا شرکت‌های طرف قرارداد با آموزش و پرورش) دریافت کرده‌اند از جمله نیروهای خرید خدمات آموزشی، حق التدریسی غیرمستمر و پیش‌دبستانی و همچنین آموزشیاران و آموزش‌دهندگان مستمر نهضت سوادآموزی در قانون فوق‌الذکر، شامل استخدام در ماده الحاقی مصوبه ۱۳۹۷/۶/۱۳ (قانون فوق‌الاشاره) می‌شوند.

مخصوصی صحن علنی

مشخصات طرح

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۹۵

شماره چاپ:

۱۷۶۱

تاریخ چاپ:

۱۳۹۸/۱۰/۱۷

معاونت پژوهش‌های

اجتماعی - فرهنگی

دفتر: مطالعات

آموزش و فرهنگ

سایر دفاتر:

مطالعات اجتماعی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۷۰۱۶۸۵۴-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۸/۱۰/۲۸

ارزیابی پیشینه طرح

- با تصویب قانون اصلاح تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ وزارت آموزش و پرورش مکلف شد تا مریبان پیش‌دبستانی و نیروهای خرید خدمات آموزشی را که از طریق شرکت‌های عمومی یا خصوصی در آموزش و پرورش به کار گرفته شده‌اند، حق‌التدریسان غیرمستمر قبل از سال ۱۳۹۱ و نیروهای آموزش‌دهنده جمعیتی نهضت سوادآموزی قبل از ۱۳۹۲ را بدون آنکه الزامی برای استخدام آنها پیش‌بینی کند، به کار گیرد.

- حدود دو سال بعد وزارت آموزش و پرورش به موجب قانون الحاق یک ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۷/۶/۲۱ مکلف شد مشمولان قانون اصلاح تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ را استخدام کند و مطابق بند «۳» قانون مصوب ۱۳۹۷ در خصوص اجرای تکلیف مذکور، آیین‌نامه‌ای اجرایی را پیش‌بینی کرد که باید به تصویب هیئت وزیران برسد.

- هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۷ به استناد بند «۳» قانون الحاق یک ماده به قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی مصوب ۱۳۹۷/۶/۲۱، آیین‌نامه اجرایی این قانون را به تصویب رساند. در بندهای «۵»، «۶»، «۷» و «۸» ماده (۱) این آیین‌نامه در تعریف گروه‌های چهارگانه مریبان پیش‌دبستانی، حق‌التدریسان غیرمستمر، آموزشیار نهضت سوادآموزی و آموزش‌دهنده مستمر نهضت سوادآموزی عبارت «حق‌الزحمه خود را از محل اعتبارات دولتی دریافت نموده» قید شده است.

پیش از پرداختن به متن طرح استفساریه، به بررسی اصل موضوع استخدام مشمولان قانون مصوب ۱۳۹۵ و قانون مصوب ۱۳۹۷ پرداخته می‌شود تا بتوان تصویر بهتری از پیامدهای اجرای این طرح ارائه داد:

- مغایرت با اصل یکصد و بیست و ششم قانون اساسی در خصوص مسئولیت مستقیم رئیس‌جمهور در امور اداری و استخدامی،
- مغایرت با بند «۲-۳» سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش در خصوص بسترسازی برای جذب معلمان کارآمد، دارای شایستگی‌های لازم آموزشی، تربیتی و اخلاقی،
- مغایرت با بند «ب» ماده (۶۳) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص تأمین نیروی انسانی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش از طریق دانشگاه فرهنگیان و شهید رجایی،
- مغایرت با ماده (۹) قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۸ در خصوص تأمین نیروی انسانی مورد نیاز وزارت آموزش و پرورش از طریق مراکز و دانشگاه‌های تربیت معلم، دانشگاه شهید رجایی و مجتمع آموزش عالی پیامبر اعظم،
- مغایرت با راهکارهای (۱-۱۱)، (۲-۱۱)، (۳-۱۱) و (۴-۱۱) سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در خصوص استقرار نظام ملی تربیت معلم و راه‌اندازی دانشگاه ویژه فرهنگیان، ارتقای نظام تربیت حرفه‌ای معلمان در آموزش و پرورش، جذب و نگهداشت استعدادها برتر به رشته‌های تربیت معلم و ایجاد نظام ارزیابی صلاحیت معلمان.
- مغایرت با مواد (۴۰) و (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشور در خصوص شرایط عمومی استخدام در دستگاه‌های اجرایی و تعیین صلاحیت‌های استخدامی.

- ادامه روند تقاضای استخدام ناصحیح در وزارت آموزش و پرورش: تصویب دو قانون مذکور سبب خواهد شد پرونده «تعیین تکلیف استخدامی نیروهای حق التدریس، آموزشیاران نهضت، مربیان پیش‌دبستانی و...» همچنان باز باقی بماند، به این معنا که متقاضیان استخدام در سال‌های آتی نیز همچنان با ارجاع به قوانین دهگانه موجود در این زمینه، خواهان استخدام در وزارت آموزش و پرورش بوده و احساس تبعیض خواهند کرد. از طرف دیگر، راه ورود دانش‌آموختگان آموزش عالی و داوطلبان آزمون سراسری به وزارت آموزش و پرورش مسدود خواهد شد و این امر نارضایتی اجتماعی گسترده‌ای را در سطح جامعه در پی خواهد داشت. به‌رغم همه مغایرت‌های فوق، در ادامه به بررسی متن طرح استفساریه (مصوب کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی) پرداخته می‌شود:

ارزیابی طرح

شهریور سال ۱۳۹۸ مصوبه مذکور هیئت وزیران در اجرای قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریس و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب شهریور سال ۱۳۹۷ ابلاغ شده است. قانون مصوب سال ۱۳۹۷ وزارت آموزش و پرورش را مکلف به استخدام مشمولان قانون مصوب سال ۱۳۹۵ کرده است. بنابراین مصوبه هیئت وزیران با واسطه به تعریف مشمولان قانون مصوب سال ۱۳۹۵ پرداخته و سازوکارهای اجرایی استخدام آنها را مشخص کرده است. از جمله مهم‌ترین این شرایط و ضوابط در آیین‌نامه اجرایی مقید کردن استخدام مشمولان به دریافت حق‌الزحمه از محل اعتبارات دولتی است.

برای بررسی این موضوع، ابتدا باید مشمولان را از نظر قانون مصوب احصا کرد تا بتوان به این پرسش پاسخ داد که اساساً مشمولان مذکور از چه سازوکاری حق‌الزحمه خود را دریافت کرده‌اند. مشمولان قانون مصوب ۱۳۹۵ عبارتند از:

۱. حق التدریس غیرمستمر: این گروه به‌صورت مستقیم با وزارت آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند و تمامی حقوق و مزایای خود را از محل اعتبارات دولتی دریافت کرده‌اند.

۲. نیروهای آموزش‌دهنده جمعیتی نهضت سوادآموزی: نیروهای آموزش‌دهنده نهضت سوادآموزی نیز از طریق شرکت‌های عمومی یا خصوصی طرف قرارداد با وزارت آموزش و پرورش حق‌الزحمه خود را دریافت کرده‌اند و آموزشیاران نهضت سوادآموزی نیز از محل اعتبارات دولتی حق‌الزحمه خود را دریافت کرده‌اند.

۳. نیروهای خرید خدمات آموزشی: نیروهای خرید خدمات آموزشی بنابر تصریح صدر تبصره «۱۰» قانون مصوب سال ۱۳۹۵ از طریق شرکت‌های عمومی و خصوصی در آموزش و پرورش به‌کار گرفته شده‌اند و به‌صورت منطقی حق‌الزحمه خود را نه از وزارت آموزش و پرورش (اعتبارات دولتی) بلکه از شرکت‌های عمومی یا خصوصی طرف قرارداد با وزارت آموزش و پرورش دریافت کرده‌اند. بنابراین درخصوص سازوکار دریافت حق‌الزحمه مالی گروه‌های حق التدریس غیرمستمر، نیروهای خرید خدمات آموزشی، آموزشیاران نهضت سوادآموزی و آموزش‌دهنده‌های نهضت سوادآموزی هیچ‌گونه ابهامی وجود ندارد و استفساریه در این باره موضوعیت ندارد.

۴. مربیان پیش‌دبستانی: درخصوص گروه مربیان پیش‌دبستانی باید گفت از آنجایی که این گروه در قانون مصوب ۱۳۹۵ و ۱۳۹۷ اطلاق عام داشته و از مسیرهای مختلفی همچون اعتبارات دولتی، سازوکار انجمن اولیا و مربیان و یا از طریق شرکت‌های طرف قرارداد با وزارت آموزش و پرورش حق‌الزحمه خود را دریافت کرده‌اند، و قانون مصوب سال ۱۳۹۵ به‌صراحت به این موضوع اشاره‌ای نداشته است بنابراین در این خصوص ابهام وجود دارد و طرح استفساریه در این باره ضرورت دارد.

جمع‌بندی و پیشنهاد

قید «دریافت حق‌الزحمه از محل اعتبارات دولتی» مذکور در متن مصوبه هیئت وزیران مورخ ۱۳۹۸/۶/۱۷ مغایر قانون تعیین تکلیف استخدامی ... مصوب سال ۱۳۹۵ است و نقض آن به‌شمار می‌رود. از این‌رو کلیات طرح مورد بحث تأیید می‌شود و پیشنهاد می‌شود با توجه به وجود ابهام تنها در خصوص گروه مربیان پیش‌دبستانی، متن طرح مذکور به شکل ذیل اصلاح شود:

آیا تمام کسانی که به‌عنوان مربیان پیش‌دبستانی براساس اسناد مثبته با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند و حق‌الزحمه (حقوق) خود را از محل اعتبارات دولتی، سازوکار انجمن اولیا و مربیان و یا از طریق شرکت‌های طرف قرارداد با وزارت آموزش و پرورش دریافت کرده‌اند با رعایت شرایط مندرج در تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ مشمول تبصره مذکور و صدر ماده الحاقی مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳ می‌شوند یا خیر؟

پاسخ: بلی، تمام کسانی که به‌عنوان مربیان پیش‌دبستانی براساس اسناد مثبته با آموزش و پرورش همکاری داشته‌اند و حق‌الزحمه (حقوق) خود را از محل اعتبارات دولتی، سازوکار انجمن اولیا و مربیان و یا از طریق شرکت‌های طرف قرارداد با وزارت آموزش و پرورش دریافت کرده‌اند با رعایت شرایط مندرج در تبصره «۱۰» ماده (۱۷) قانون تعیین تکلیف استخدامی حق‌التدریسی و آموزشیاران نهضت سوادآموزی در وزارت آموزش و پرورش مصوب ۱۳۹۵/۶/۳ مشمول تبصره مذکور و صدر ماده الحاقی مصوب ۱۳۹۷/۶/۱۳ می‌شوند.

